

บทที่ 6 ศัพท์ทางกฎหมาย

1. **ผู้ต้องหา** คือ บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา โดยเจ้าพนักงานได้แจ้งข้อหาแห่งการกระทำผิดต่อบุคคลแล้วแต่ยังมีได้ฟ้องต่อศาล กฎหมายกำหนดว่าในกรณีที่มีใช้กระทำซึ่งหน้าเจ้าพนักงานสอบสวนต้องออกหมายเรียกหรือหมายจับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเพื่อทำการสอบสวน โดยต้องมีพยานหลักฐานเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดก่อนแจ้งข้อหา เมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้องต่อศาลแล้วก็จะเปลี่ยนสถานะทางกฎหมายเป็น “จำเลย”

2. **จำเลย** คือ บุคคลที่ถูกฟ้องต่อศาลว่ากระทำความผิดอาญาไม่ว่าการฟ้องนั้นจะทำโดยบุคคลธรรมดา หรือรัฐ (โดยอัยการ)

ผู้ต้องหาหรือจำเลย จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด และจะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเช่นเดียวกับนักโทษมิได้ นอกจากนี้ระบบกฎหมายสิทธิมนุษยชนได้กำหนดให้รัฐกลับแก้งจับกุมควบคุมตัวบุคคล อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิในบูรณภาพแห่งร่างกายของบุคคล (ดูสิทธิของผู้ต้องหา/สิทธิของจำเลย) นอกจากนี้ แนวปฏิบัติของเจ้าพนักงานบางกรณี เช่น การกักขัง หรือควบคุมตัวผู้ต้องหา/จำเลยไว้ร่วมกับนักโทษเด็ดขาด (บุคคลที่ศาลตัดสินว่ากระทำความผิด) การนำตัวผู้ต้องหาที่รับสารภาพไปแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา

3. คำพิพากษาให้ยกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป

คำวินิจฉัยของศาลที่มีขึ้นเพื่อตัดสินว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดอาญาตามฟ้อง และให้จำเลยพ้นจากความรับผิดอาญา ดังนั้นถ้าจำเลยถูกกักขังอยู่ ศาลก็จะมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัวจำเลย

ในระบบวิธีพิจารณาความของประเทศไทย คำพิพากษาให้ปล่อยตัวจำเลยจะทำโดยผู้พิพากษาโดยจะมีพร้อมกับคำตัดสินที่ชี้ว่าจำเลยไม่ผิด ส่วนในระบบคอมมอนลอว์ที่ใช้ระบบคณะลูกขุน (Jury) การตัดสินการกระทำของจำเลยว่า “ผิด” หรือ “ไม่ผิด” จะทำโดยคณะลูกขุน และศาลจะเป็นผู้ทำคำพิพากษาให้ปล่อยตัวจำเลย

ในทางกฎหมาย คำพิพากษาให้ปล่อยตัวจำเลยมีความสำคัญเพราะถือว่าศาลได้พิจารณาแล้วว่าการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด ดังนั้นจำเลยจะถูกดำเนินคดีในการกระทำเดียวกันนั้นไม่ได้อีก

4. พระราชบัญญัติ / รัฐบัญญัติ

กฎหมายที่ออกโดยรัฐสภามีฐานะหรือศักดิ์ของกฎหมาย (Hierarchy of Law) สูงกว่ากฎหมายอื่น นอกจากรัฐธรรมนูญกฎหมายที่มีชื่อเรียกว่า “พระราชบัญญัติ” จะเป็นกฎหมายสำคัญมีวัตถุประสงค์ให้มีผลบังคับใช้กับประชาชนเป็นการทั่วไป ซึ่งต่างจากกฎหมายประเภทอื่น เช่น พระราชกำหนด ซึ่งตราขึ้นโดยคณะรัฐมนตรี เพื่อบริหารราชการในสถานการณ์อันจำเป็นเร่งด่วน (ดู EMERGENCY DECREE) หรือพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยประมุขของรัฐที่เกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติในการเปิดหรือปิดสมัยการประชุมสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายที่ตราขึ้นและมีผลกระทบในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล จึงต้องตรา

เป็นพระราชบัญญัติ เพื่อให้มีการอภิปรายและลงมติโดยสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่ประชาชนได้รับมอบอำนาจให้เพื่อการปกป้องสิทธิประโยชน์ของประชาชน (ดู UNIVERSAL SUFFRAGE)

สำหรับประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ค.ศ. 2007) มาตรา 90 กำหนดให้การตราพระราชบัญญัติเป็นอำนาจของรัฐสภา และเมื่อรัฐสภาเห็นชอบกับร่างดังกล่าวแล้วก็จะทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์ เพื่อให้ลงพระปรมาภิไธย เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วจะประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขจะใช้ว่า “พระราชบัญญัติ” ส่วนในประเทศที่ไม่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขจะใช้ว่า “รัฐบัญญัติ”

5. คดีปกครอง ADMINISTRATIVE CASE

ข้อพิพาททางกฎหมายระหว่างหน่วยงานราชการหรือองค์กรของรัฐหรือระหว่างบุคคลกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรของรัฐ อันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำขององค์กรของรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐที่เกิดขึ้นจากการใช้หรือไม่ใช้อำนาจหน้าที่

“คดีปกครอง” เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ศาลปกครอง (Administrative Court) ใช้พิจารณาว่ามีอำนาจรับคดีนั้นไว้พิจารณาได้หรือไม่ ถ้าคดีนั้นไม่ใช่คดีปกครองจะไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

อนึ่ง คำว่าองค์กรของรัฐ หมายถึง หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของราชการส่วนท้องถิ่น แต่ไม่รวมฝ่ายนิติบัญญัติ

คำที่เกี่ยวข้อง LEGISLATIVE BRANCH, ADMINISTRATIVE COURT, COURT OF JUSTICE, CONSTITUTIONAL COURT

6. ศาลปกครอง ADMINISTRATIVE COURT

องค์กรตุลาการที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีพิพาททางกฎหมายระหว่างหน่วยงานราชการ หรือระหว่างองค์กรของรัฐ หรือคดีพิพาทระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรของรัฐกับเอกชน หรือที่เรียกว่า “คดีปกครอง” (ดู ADMINISTRATIVE CASE)

ศาลปกครองของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ค.ศ. 1997) และมีระเบียบวิธีพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) มีฐานะเทียบเท่าศาลยุติธรรม แบ่งออกเป็นสองระดับคือ “ศาลปกครองชั้นต้น” และ “ศาลปกครองสูงสุด” ผู้พิพากษาศาลปกครองเรียกว่า “ตุลาการศาลปกครอง”

7. การแก้ไขเพิ่มเติม/ บทแก้ไขเพิ่มเติม (กฎหมาย)

ในความหมายทั่วไป หมายถึง การแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อความในเอกสาร

ในความหมายของกฎหมาย หมายถึง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือบทแก้ไขเพิ่มเติมถือเป็นส่วนหนึ่งและมีฐานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับบัญญัติเดิม และถ้าส่วนที่แก้ไขเพิ่มเติมแตกต่างหรือขัดกฎหมายเดิม ก็จะต้องใช้กฎหมายที่เป็นปัจจุบัน

8. การแก้ไขเพิ่มเติมตามหลักกฎหมายใหม่ยกเว้นกฎหมายว่า

กรณีกฎหมายอาญา มีหลักว่าการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายใหม่จะไม่มีผลย้อนกับผู้กระทำความผิด

อนาธิปไตย/ภาวะไร้ผู้นำ/ภาวะไร้กฎระเบียบ

คำนี้มาจากภาษากรีก “Anarkhos” (an-“ไม่มี” และ arkhos-ผู้ปกครอง” หรือ “หัวหน้า”

สภาวะที่สังคม การเมือง การปกครองที่เกิดความวุ่นวาย ไร้ระเบียบ กฎเกณฑ์ขาดการบังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน หรือการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่เป็นผล อันเนื่องมาจากการไม่มีรัฐบาลหรือมีรัฐบาลที่บริหารประเทศล้มเหลว หรือมีรัฐบาลที่ไม่เคารพหลักนิติธรรม (Rule of Law) ทำให้ประชาชนกระด้างกระเดื่องไม่เคารพกฎหมาย และไม่ยอมรับอำนาจของรัฐบาล

9. อนาธิปไตย/ภาวะไร้ผู้นำ/ภาวะไร้กฎระเบียบ

มักทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมอย่างรุนแรงและมักนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง และกว้างขวาง

10. คำร้องเรียนที่ไม่ลงชื่อร้อง/จดหมายสนทนา

ความหมายทั่วไป หมายถึง เอกสารที่สร้างขึ้นเพื่อกล่าวโทษ ร้องเรียน ร้องทุกข์ว่าบุคคลหนึ่งบุคคลใด กระทำการที่ขัดต่อกฎหมาย ประพฤติมิชอบหรือผิดศีลธรรมจรรยา โดยไม่ได้แสดงชื่อผู้ทำเอกสารนั้นขึ้น

ในความหมายเฉพาะ หมายถึง คำร้องทุกข์ หรือคำร้องเรียนว่าถูกกระทำหรือพบเห็นการกระทำที่เป็น การละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำขึ้นเพื่อเสนอต่อองค์กรที่มีหน้าที่รับเรื่องราวร้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นองค์ ภายในประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

11. การเรียกร้อง ในความหมายทั่วไป หมายถึง การกระทำเพื่อเรียกร้อง ขอความเห็นใจ ความช่วยเหลือ หรือความร่วมมือจากบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การเรียกร้องต่อสาธารณชนเพื่อขอรับบริจาคเงิน หรือการเรียกร้องของเกษตรกรเพื่อขอให้รัฐบาลช่วยเหลือประกันราคาพืชผลทางการเกษตร

12. อุทธรณ์ ในความหมายเกี่ยวกับกฎหมาย หมายถึง การยื่นเรื่องอย่างเป็นทางการต่อองค์กรใดเพื่อ ขอให้เปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัย

คำนี้เมื่อใช้เกี่ยวกับวิธีพิจารณาความ หมายถึง การคัดค้านคำตัดสินหรือคำวินิจฉัยที่เป็นประเด็นในคดี อย่างเป็นทางการต่อศาลที่มีอำนาจรับอุทธรณ์ การคัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นเรียกว่า อุทธรณ์ ส่วนการ คัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เรียกว่า “ฎีกา” การอุทธรณ์หรือการฎีกาจะต้องยื่นที่ศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดี นั้น การอุทธรณ์จะต้องทำภายในกำหนดเวลา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย คือ หนึ่งเดือนนับแต่ วันที่มีคำพิพากษา โจทก์หรือจำเลยจะต้องอุทธรณ์ภายในกำหนด ถ้าเลยระยะเวลาดังกล่าวถือว่าคดีสิ้นสุด แต่ อาจขอให้ศาลอนุญาตขยายเวลาได้

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิคัดค้านคำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่ทราบคำสั่ง ของศาลชั้นต้นที่ไม่รับอุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำสั่งเช่นใดแล้วถือว่าคำสั่งเป็นที่สิ้นสุด

กรณีที่จำเลยถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ จำเลยอาจยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาต่อพัสติเพื่อให้พัสติส่งไปยังศาลก็ได้

สำหรับคดีปกครอง การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลปกครองต้องยื่นที่ศาลปกครองชั้นต้น คำพิพากษาศาลฎีกาและคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดถือเป็นที่สุดจะอุทธรณ์มิได้

13. ตามอำเภอ/ โดยผลการ

การกระทำ การวินิจฉัยสั่งการ การตัดสินคดีที่ไม่ได้อยู่บนหลักกฎหมายไม่มีเหตุผลที่สนับสนุนอย่างพอเพียง ปราศจากกฎเกณฑ์ที่แน่นอน หรือปราศจากความชอบธรรมด้วย

นอกจากนั้น ในทางเกี่ยวกับการพิจารณาคดีค่านี้นี้หมายถึงกระบวนการพิจารณา วินิจฉัย ตัดสินหรือสั่งโดยไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายอันเป็นเหตุให้ศาลสูงมีอำนาจเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคำพิพากษาและคำสั่งของศาลสูงมีอำนาจเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคำพิพากษาและคำสั่งของศาลล่างได้ ส่วนในทางบริหาร หมายถึงการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร การออกคำสั่ง คำวินิจฉัยของฝ่ายบริหาร การออกข้อกำหนดกฎระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายหรือไม่มีเหตุผล ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลยุติธรรม หรือศาลปกครองใช้อำนาจทบทวนคำสั่ง คำวินิจฉัยและสั่งให้คำสั่ง คำวินิจฉัยดังกล่าวไม่มีผลบังคับได้ (ดู JUDICIAL REVIEW)

14. จับกุม

การจำกัดเสรีภาพของบุคคลที่กระทำโดยเจ้าพนักงาน หรือบุคคลธรรมดาที่มีอำนาจในการจับกุม โดยมีเหตุเชื่อว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดอาญามาตรฐานสิทธิมนุษยชนกำหนดว่าการจับกุมว่าการจับกุมบุคคลจะทำได้โดยพลการมิได้ การจับกุมจะต้องมีเหตุอันเชื่อได้ตามสมควร (Probable Cause) ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดและจะต้องมีกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย การจับกุมโดยพลการเป็นการละเมิดสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกายหรือ The Right to Liberty and Security of Person (ดู UDHR ข้อ 3 และ ICCPR ข้อ 9)

ตามกฎหมายไทย การจับกุมบุคคลจะต้องมีหมายจับที่ออกโดยศาลเว้นแต่กรณีที่บุคคลนั้นกำลังกระทำความผิดอยู่หรือกำลังจะกระทำความผิดในการจับกุมไม่ว่าจะมีหมายจับหรือไม่ก็ตามจะต้องไม่ใช่กำลังเกินความจำเป็นหรือจงใจให้ผู้ถูกจับกุมได้รับอันตราย

15. การประทุษร้าย

การกระทำโดยเจตนาที่เป็นการทำร้าย หรือข่มขู่ว่าจะทำร้ายบุคคลให้ได้รับอันตรายแก่กาย จิตใจ ชื่อเสียง อิสรภาพ หรือทำให้ทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกระทำได้รับความเสียหาย

คำนี้ใช้ประกอบกับการกระทำลักษณะอื่น เพื่อกำหนดฐานความผิด เช่น การประทุษร้ายต่อร่างกาย ทำให้ได้รับอันตราย (Assault Causing Bodily Harm หรือ with a Weapon) ประทุษร้ายต่อเสรีภาพ ประทุษร้ายต่อชื่อเสียง ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เป็นต้น

ในกฎหมายคอมมอนลอว์ การประทุษร้ายเป็นความผิดอาญาฐานหนึ่งในกฎหมายอาญาของไทย “การประทุษร้าย” เป็นคำที่ใช้ประกอบการแสดงเจตนาว่าจำเลยกระทำโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย และมีเจตนาทำให้เกิดความเสียหายโดยการใช้กำลัง ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยได้นิยามคำว่า ใช้กำลังประทุษร้าย ไว้ว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยการใช้แรงกายภาพ หรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ อันคล้ายคลึงกัน

16. การพยายามกระทำความผิด (กฎหมายอาญา)

ในกฎหมายอาญา หมายถึง การกระทำโดยเจตนาของบุคคลที่ประสงค์ต่อผลอันเป็นการขัดต่อกฎหมายอาญาโดยได้ลงมือกระทำไปแล้ว แต่กระทำนั้นไม่บรรลุผล กฎหมายถือว่าบุคคลนั้นพยายามกระทำความผิด

กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้กระทำการที่ภัยอันตรายต่อสังคม จึงกำหนดให้บุคคลมีความผิดทางอาญาแม้ความเสียหายจะยังไม่เกิดขึ้น

17. การขอประกันตัว

การขออนุญาตต่อศาลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาลตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมหรือคุมขังเป็นเวลาที่กำหนด เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหา การสอบสวนหรือการพิจารณาคดีอาญา

ตามที่หลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนจะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ดังนั้น การคุมขังที่ยาวนานเกินความจำเป็นจึงกระทบต่อเสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต/ร่างกายของผู้ที่ได้รับการสันนิษฐานว่าตัวเป็นผู้บริสุทธิ์ การประกัน/การปล่อยชั่วคราวจึงเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจคุ้มครองบุคคลที่สูญเสียเสรีภาพนั้น

18. การมีสามีหรือภริยาสองคนในเวลาเดียวกัน

ในทางสังคมวิทยา หมายถึง การมีสามีหรือภริยาในเวลาเดียวกันสองคน ซึ่งบางสังคมมีค่านิยมยอมรับว่าไม่ขัดต่อจารีตประเพณีและวัฒนธรรม ในขณะที่บางสังคมมีค่านิยมไม่ยอมรับ ปัจจุบันหลายประเทศมีค่านิยมไม่ยอมรับการมีสามีภริยาในเวลาเดียวกัน เช่น สังคมไทยเคยยอมรับว่าการที่ผู้ชายมีภริยาหลายคนในเวลาเดียวกันไม่ขัดต่อประเพณีวัฒนธรรม แต่ปัจจุบันการมีภริยาหลายคนเป็นสิ่งที่ขัดต่อค่านิยมของสังคมไทย เป็นต้น

ในทางกฎหมาย หมายถึง การจดทะเบียนสมรสซ้อน หรือการที่บุคคลหนึ่งไปจดทะเบียนสมรสกับอีกบุคคลหนึ่งโดยที่ตนได้จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายกับอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า คู่สมรส อยู่แล้ว และการสมรสนั้นยังไม่สิ้นสุดลง

การสมรสซ้อนเป็นความผิดอาญาในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทยไม่มีความผิดฐานสมรสซ้อนโดยตรง แต่ผู้ที่เป็นจดทะเบียนสมรสอาจมีความผิดฐานให้การเท็จต่อเจ้าพนักงาน

19. คำฟ้องในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

เอกสารที่ผู้เสียหายในคดีอาญา หรืออัยการทำขึ้นอย่างเป็นทางการเสนอต่อศาล หรือผู้ที่มีหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดอาญาและมีเจตนาที่ให้ศาลพิจารณาไต่สวนเพื่อลงโทษบุคคลนั้นตามกฎหมาย (ดู PERLIMINARY EXAMINATION และ ADMISSIBILITY)

คำฟ้องในชั้นไต่สวนมูลฟ้องจะต้องแสดงให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นโดยใคร มีการกระทำอย่างไร และมีพยานหลักฐานใด เพื่อแสดงว่าบุคคลที่ถูกฟ้องเป็นผู้กระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแก้งฟ้อง

20. โทษประหารชีวิต

โทษอาญาโดยมุ่งทำให้บุคคลที่ถูกลงโทษตาย ไม่ว่าจะใช้วิธีการใด ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ คำนี้มี ความหมายเหมือนกับ DEATH PENALTY (ดูความหมายใน DEATH PENALTY)

ใน พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) ประมวลกฎหมายอาญาของไทยกำหนดการประหารชีวิตต้องทำโดยการ ฉีดยาพิษให้ตาย ก่อนหน้านั้นประเทศไทยประหารชีวิตโดยวิธีการยิงและตัดคอ

21. กฎหมายที่มาจากคำพิพากษา

คำวินิจฉัยของศาลที่เป็นการอธิบายเหตุผลของหลักกฎหมายที่นำมาปรับใช้ในการวินิจฉัยคดี โดยศาล จะอ้างแนวคำพิพากษาจากคดีที่เคยตัดสินไว้แล้วมาประกอบการให้เหตุผล

ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ถือว่าคำวินิจฉัยของศาลสูงจะผูกพันศาลล่าง คำพิพากษาสูงจะวาง หลักการแห่งกฎหมายและอธิบายเหตุผลของกฎหมาย ดังนั้นศาลล่างจะต้องอธิบายกฎหมายให้สอดคล้องกับ ศาลสูง ในการวินิจฉัยคดีในระบบนี้ถือว่า คำพิพากษาศาลเป็นที่มาของกฎหมายประเภทหนึ่ง ที่มาอีกประเภท ของกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ คือ กฎหมายบัญญัติ หรือ (Statutory Law) กฎหมายที่บัญญัติขึ้น

ระบบซีวิลลอว์ ไม่ถือว่าคำพิพากษาเป็นที่มาของกฎหมาย เนื่องจากว่าในระบบนี้ถืออย่างเคร่งครัดว่า ศาลมีหน้าที่ปรับใช้กฎหมายในคดีนั้น อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันว่าศาลมีหน้าที่ในการอธิบายกฎหมายที่ บัญญัติไว้เพื่อให้มีความชัดเจนขึ้น เพื่อให้เกิดแนวคำวินิจฉัย

22. ข้อหา

ข้อกล่าวหาที่เป็นทางการของเจ้าพนักงานว่าบุคคลกระทำความผิดอาญา ข้อหาประกอบด้วย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาประกอบด้วยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหากระ และกฎหมายที่บุคคลนั้นฝ่าฝืน

การตั้งข้อหาบุคคลจะกระทำหลังจากได้การสืบสวนพยานหลักฐานพอเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นกระทำผิด เว้นแต่กรณีที่เป็นการกระทำผิดซึ่งหน้า

การจับกุมบุคคลโดยไม่แจ้งข้อหาถือว่าเป็นการจับกุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำให้การในชั้นสอบสวน ของบุคคลนั้นไม่อาจรับฟังในศาลได้

23. สถานภาพพลเมืองการเป็นพลเมือง

สถานะของการเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม การเมือง หรือเชื้อชาติของประเทศหนึ่ง ซึ่งทำให้มีสิทธิ และหน้าที่ต่าง ๆ ต่อประเทศนั้น เช่น สิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม เป็นต้น

ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ สถานภาพพลเมือง/การเป็นพลเมือง (Citizenship) และสัญชาติ nationality มีความหมายอย่างเดียวกัน ถึงแม้ว่าในบางประเทศจะให้สถานภาพไม่เหมือนกัน เช่น บาง ประเทศให้สถานะสัญชาติกับคนที่มีเชื้อชาติตน แต่ไม่ได้ให้สถานภาพพลเมือง เป็นต้น การเป็นพลเมืองทำให้ รัฐมีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองบุคคลนั้นจะอยู่ที่ใด

24. การสอบสวน ในคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิหรือได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณา คดีด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม

25. หนายความ คือ ผู้ที่สภานายความได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นหนายความ หนายความเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ทำหน้าที่แทนคู่ความในการดำเนินคดีในศาล ผู้ที่มีได้จดทะเบียนและไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นหนายความ จะเป็นหนายความว่าความในศาลหรือแต่งฟ้อง คำให้การ เขียนคำร้อง หรือคำแถลงอันเกี่ยวกับการพิจารณาของศาลไม่ได้

26. พนักงานอัยการ คือ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งจะเป็นข้าราชการในสำนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจเช่นนั้น

27. ศาล คือ องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

28. จำเลย หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญา

29. ค่าตอบแทน หมายความว่า เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้เสียหายสิทธิได้รับตอบแทน ความเสียหายที่เกิดจากหรือเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น

30. ค่าทดแทน หมายความว่า เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่จำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากการตก เป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาและปรากฏว่าพิพากษาถึงที่สุดในคดีนั้นพึงเป็นยุติ จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

31. บุคคลธรรมดา คือ ผู้คลอดจากครรภ์มารดาแล้วอยู่รอดมีชีวิต สภากบุคคลย่อมเริ่มเมื่ออยู่รอด เป็นทารก และสิ้นสุดสภากบุคคลเมื่อตาย

32. สัญชาติ ผู้ได้สัญชาติไทยโดยกำเนิด ได้แก่

32.1 ผู้เกิดโดยมีบิดามารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย

32.2 ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย

33. ภูมิลำเนา คือ ถิ่นที่อยู่ประจำของบุคคล ภูมิลำเนาย่อมเปลี่ยนไปได้ด้วยการย้ายถิ่นที่ดินพร้อม ด้วยเจตนาปรากฏชัดเจนแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนา

34. ความสามารถของบุคคล หมายถึง การใช้สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่มีอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ปกติทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมายแต่มีความใช้สิทธิแตกต่างกัน

35. ผู้เยาว์ คือ ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะต่อเมื่อ อายุ ๒๐ ปี

36. ผู้เยาว์ทำนิติกรรม ผู้เยาว์ทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ทำลงไปโดยปราศจากความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม ถือเป็นโมฆียะ (โมฆียะ หมายถึง มีความสมบูรณ์จนกว่าจะบอกล้าง)

37. คนไร้ความสามารถ คือ บุคคลวิกลจริตซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถและให้อยู่ในความ อนุบาลหรือความดูแลของผู้อนุบาล คำสั่งดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่ง บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถมีดังนี้

1) คู่สมรสของผู้วิกลจริต

2) บุพการี

3) ผู้สืบสันดาล ลูก หลาน เหลน

4) ผู้ปกครอง หรือผู้พิทักษ์

5) พนักงานอัยการ

38. คนไร้ความสามารถทำนิติกรรมใดๆ ถือเป็นโมฆียะ

คนเสมือนไร้ความสามารถ หมายถึง บุคคลที่มีร่างกายพิการ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือประพฤตีสູ່รູ່ຍູ່ສູ່ຍູ່เสเพลเป็นอาชญา หรือติดสุรายาเมา จนไม่สามารถจัดทำกรงงานโดยตนเอง

39. การตายตามกฎหมาย มี 2 ประการคือ

การตายธรรมดา เป็นการตายธรรมดา คือ บุคคลหมดลมหายใจ เมื่อมีการตายเกิดขึ้นสภาพบุคคลย่อมสิ้นสุดลง

การสาบสูญ เป็นการตายตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ตามคำสั่งของศาลและต้องประกาศราชกิจจานุเบกษาว่าเป็นคนสาบสูญ

40. นิติบุคคล คือ บุคคลกฎหมายที่สมมติขึ้นมา มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา นิติบุคคลจะมีขึ้นก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

41. ทบวงการเมือง ได้แก่ กระทรวง ทบวง และกรม ซึ่งเป็นการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง แต่ส่วนราชการที่ต่ำกว่ากรม เช่น กอง แผนก เป็นต้น

42. สมาคม คือ องค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการใดกิจการหนึ่งที่มีได้หวังผลกำไร สมาคมต้องมีข้อบังคับและจดทะเบียนต่อนายทะเบียน

43. มูลนิธิ คือ ทรัพย์สินที่ได้จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษาหรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีมุ่งหาประโยชน์มาแบ่งปันกัน และได้จดทะเบียนต่อนายทะเบียนแล้ว

44. ทรัพย์สิน หมายความว่า วัตถุที่มีรูปร่าง คำว่ารูปร่าง หมายถึง สิ่งที่เรามองเห็นได้ด้วยตา จับต้องและสัมผัสได้

45. ทรัพย์สิน หมายความว่า ทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ แม้กฎหมายจะบัญญัติไว้ข้างต้น

46. สหทรัพย์ หมายความว่า ทรัพย์สินอื่นนอกจากสหทรัพย์และหมายความถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย

ส่วนควบของทรัพย์สิน หมายความว่า ส่วนซึ่งโดยสภาพของทรัพย์สินหรือโดยจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นเป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของทรัพย์สินนั้นและไม่อาจแยกจากกันได้

47. บุคคลสิทธิ หมายถึง สิทธิที่มีอยู่เหนือตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีเป็นสิทธิที่บังคับเอาตัวบุคคลที่เป็นคู่กรณี ให้กระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สินให้

48. ทรัพย์สิน หมายถึง สิทธิของบุคคลที่มีอยู่เหนือทรัพย์สิน ได้แก่ กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง สิทธิเก็บเงิน สิทธิเหนือพื้นดิน ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เป็นต้น

49. กรรมสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแห่งการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้ใดมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยย่อมมีกรรมสิทธิ์ตลอดไป ถ้าเจ้าของถึงแก่ความตาย กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกแก่ทายาท

50. **สิทธิครอบครอง** หมายถึง สิทธิที่มีผลในทางกฎหมายรองลงมาจากกรรมสิทธิ์ ผู้มีสิทธิครอบครอง มีสิทธิที่จะใช้และได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับสิทธิครอบครองมา รวมทั้งมีสิทธิได้รับดอกทรัพย์สินนั้น

51. **ภาวะจำยอม** หมายถึง สิทธิที่มาจำกัดต่อนออำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ โดยเจ้าของทรัพย์สินจะต้อง ยอมรับกรรมบางอย่างซึ่งกระทบถึงทรัพย์สินของตน หรือต้องยกเว้นการใช้สิทธิบางประการในทรัพย์สินของตนเพื่อประโยชน์แก่สังหาริมทรัพย์อื่น

52. **สิทธิเก็บกิน** หมายถึง สิทธิที่ผู้ทรงสิทธิมีเพียงแต่สิทธิครอบครอง ใช้และถือเอาประโยชน์จากสังหาริมทรัพย์เท่านั้น สิทธิเก็บกินจะมีหมายกำหนดเวลาหรือตลอดอายุของผู้ทรงสิทธิก็ได้กำหนดเวลาห้ามกิน 30 ปี

53. **สิทธิเหนือพื้นดิน** หมายถึง สิทธิที่เจ้าที่ยินยอมให้ผู้อื่นมีสิทธิเหนือที่ดินของตนโดยให้บุคคลนั้นมีสิทธิเป็นเจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูกต่าง ๆ ที่อยู่บนดินหรือใต้ดินนั้น

54. **สิทธิอาศัย** หมายถึง สิทธิที่บุคคลได้รับให้อาศัยในโรงเรือนโดยไม่ต้องเสียค่าเช่า สิทธิอาศัยจะก่อให้เกิดขึ้นโดยกำหนดเวลาหรือตลอดชีวิตของผู้อาศัยก็ได้ ถ้ากำหนดเวลาจะกำหนดเกิน 30 ปีไม่ได้ ถ้ากำหนดเกิน 30 ปีให้ลดลงเหลือ 30 ปี สิทธิอาศัยจะโอนกันไม่ได้และเป็นมรดกไม่ได้

55. **นิติกรรม** ได้แก่ การกระทำใด ๆ ของบุคคลโดยตั้งใจจะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นผลก่อให้เกิดความผูกพันกันตามกฎหมาย เช่น ทำสัญญาซื้อขาย สัญญาเช่า ชำระเงินกู้

56. **เจตนาซ่อนเร้น** หมายความว่า มีเจตนาอย่างหนึ่งแต่กลับแสดงออกอีกอย่างหนึ่ง ผู้แสดงเจตนาจะต้องผูกพันกับเจตนาที่ตนแสดงออก จึงจะผูกพันตามเจตนาที่แท้จริงได้

57. **เจตนาหลง** หมายถึง ผู้แสดงเจตนาสมรู้ร่วมคิดกับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง แสดงออกมาไม่ตรงกับเจตนาที่แท้จริงของคู่กรณี กล่าวคือ ทำนิติกรรมขึ้นมาโดยรู้กันอยู่ว่าไม่ต้องการให้นิติกรรมนั้นผูกพันกันจริง ๆ แต่แกล้งทำนิติกรรมไว้เพื่อเอาไปหลอกหลวงผู้อื่นให้เข้าใจผิด

58. **นิติกรรมอำพราง** เป็นเรื่องที่มีการทำนิติกรรมขึ้น 2 นิติกรรมด้วยโดยนิติกรรมอันหนึ่งเป็นนิติกรรมที่แท้จริงไว้หลอก ๆ ไม่ตรงกับเจตนาที่แท้จริง เปิดเผยให้ทราบโดยทั่วไป

59. **กลฉ้อฉล** คือ การใช้อุบายและหลอกหลวงด้วยวิธีกล่าวเท็จหรือปกปิดข้อความจริงทำให้คู่กรณีหลงผิดหรือเข้าใจผิด

60. **การข่มขู่** คือ การทำให้บุคคลเกิดความกลัวจนยอมแสดงเจตนาทำนิติกรรม การแสดงเจตนาเพราะถูกข่มขู่เป็นโมฆียะ

61. **โมฆะกรรม** คือ นิติกรรมที่ตกเป็นอันเสียเปล่า ใช้บังคับไม่ได้ ไม่เกิดผลในทางกฎหมาย ไม่ทำให้คู่กรณีมีความผูกพันกัน

62. **โมฆียะกรรม** คือ นิติกรรมที่ขึ้นแล้วมีผลตามกฎหมายจนกว่าจะถูกบอกล้างทำให้นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะแต่วันเริ่มแรกทำนิติกรรม แต่ถ้ามีการให้สัตยาบัน นิติกรรมนั้นจะสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรกใช้ได้ตลอดไป

63. **สัญญาต่างตอบแทน** หมายถึง สัญญาซึ่งก่อให้เกิดหนี้ต่อกันคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย โดยคู่สัญญามีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกัน เช่น สัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อต้องชำระราคาให้ผู้ขายและผู้ขายต้องมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อเป็นต้น

64. เบี้ยปรับ หมายถึง ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนความเสียหายซึ่งคู่สัญญาได้กำหนดเอาไว้ล่วงหน้า กล่าวคือ ลูกหนี้แล้วเจ้าหนี้ให้สัญญาว่าหากลูกหนี้ให้สัญญาว่าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้องตามสมควรให้แก่เจ้าหนี้

65. อายุความได้สิทธิ หมายถึง อายุความที่ทำให้ได้สิทธิมา เช่น การครอบครองปรปักษ์ ต้องใช้เวลา 10 ปี จึงจะได้สิทธิ เป็นต้น

66. อายุความเสียสิทธิ หมายถึง อายุความที่ทำให้เจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิฟ้องร้องแล้วมิได้ใช้สิทธินั้นภายในเวลาที่กำหนดจะทำให้เสียสิทธิไป เช่น ลูกจ้างต้องฟ้องเรียกค่าจ้างที่นายจ้างมิได้จ่ายภายในเวลา 5 ปี เป็นต้น

67. วัตถุแห่งหนี้ คือ ข้อกำหนดว่าลูกหนี้จะต้องปฏิบัติการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ด้วยวิธีใด ซึ่งได้แก่ การส่งมอบทรัพย์สิน การกระทำการหรือการงดเว้นการกระทำการ

68. บ่อเกิดแห่งหนี้ หมายถึง พฤติกรรมหรือความผูกพันในอันจะก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งบังคับกันได้ตามกฎหมายลักษณะหนี้

69. ลากมิควรได้ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งได้ประโยชน์โดยคนไม่มีสิทธิอันควรจะได้ตามกฎหมาย ลากมิควรได้เป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่ง หากการได้ทรัพย์สินผู้อื่นมาเป็นลากมิควรได้ ให้ทรัพย์สินนั้นมาจะต้องคืนให้แก่เจ้าของ หากไม่ส่งคืนเจ้าของย่อมฟ้องได้

70. การละเมิดสิทธิ หมายถึง การที่บุคคลใดไม่ว่าจะจงใจหรือประมาทเลินเล่อ กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย เป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง

71. การหมั้น คือ สัญญาที่ฝ่ายชายทำกับฝ่ายหญิงโดยชอบด้วยกฎหมายว่าจะสมรสและอยู่กินด้วยกันฉันท์สามีภรรยา

72. การสมรส คือ การที่ชายและหญิงสมัครใจอยู่กินกันฉันท์สามีภรรยาชั่วชีวิต โดยไม่เกี่ยวช่องทางชู้สาวกับบุคคลอื่นอีก การสมรสจะสมบูรณ์ตามกฎหมายต้องมีการจดทะเบียน

73. สินส่วนตัว คือ ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของฝ่ายสามีหรือฝ่ายภรรยาแต่เพียงฝ่ายเดียว สินส่วนตัวแบ่งได้ 4 ประเภท

1. ทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนสมรส
2. เครื่องใช้ส่วนตัว เครื่องประดับ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ
3. ทรัพย์สินที่ได้ระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือให้โดยการเสนาหา
4. ของหมั้น

74. ทายาทโดยธรรม หมายถึง ทายาทที่กฎหมายบัญญัติว่าให้มีสิทธิรับมรดกของเจ้ามรดก นั้นคือเป็นทายาทตามกฎหมายนั่นเอง

75. ผู้สืบสันดาน หมายถึง ผู้สืบสายโลหิตตรงลงไปของเจ้ามรดก ซึ่งหมายถึง ลูก หลาน เหลน ฯลฯ

76. พันัยกรรม คือ นิติกรรมที่เจ้ามรดกทำขึ้นเพื่อแสดงเจตนาอันเป็นคำสั่งครั้งสุดท้าย เป็นกำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตนหรือในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตาย โดยทำถูกต้องตามกฎหมายกำหนด

77. การกระทำโดยประมาท คือ การกระทำความผิดโดยมิใช่เจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้

78. การกระทำบางอย่างแม้มิได้เจตนา ก็ถือว่ามีความรับผิด กฎหมายได้กำหนดว่า บุคคลอาจต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท นับเป็นข้อยกเว้นในเรื่องเจตนา เหตุที่ต้องมีข้อยกเว้นเพราะบางกรณี แม้ผู้กระทำจะมีได้มีเจตนาแต่ผลที่เกิดเป็นเรื่องค่อนข้างรุนแรง กฎหมายเห็นว่าต้องลงโทษผู้กระทำเพื่อหลาบจำ

79. โดยทุจริต หมายถึง การกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

80. ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล บุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาจะต้องถูกกล่าวหาเสียก่อน

81. การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามหน้าที่ เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อจะทราบรายละเอียดของความผิด

82. การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาที่อาญากำหนด

83. ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลที่ได้ความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดแทนได้

84. หมายถึง หมายถึง ความถึง หนังสือที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครองหรืออำนาจชั้นผู้ใหญ่ หรือศาลสั่งให้ผู้ใดมาพบ

85. คดีอาญาแผ่นดิน เช่น ลักทรัพย์ ข่มขืน ฆ่า คำร้องถอนฟ้องจะยื่นเวลาใดก่อนคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ได้ ศาลจะทำการอนุญาตหรือไม่ก็ได้

86. คดีความผิดต่อส่วนตัว เช่น คดียักยอก ฉ้อโกง ใช้เช็คไม่มีเงิน หมิ่นประมาท เป็นต้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาก่อนที่คดีสิ้นสุดก็ได้

87. การไต่สวนมูลฟ้อง หมายถึง การพิจารณาคดีนั้นโจทก์มีเหตุตามข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่กล่าวหาจำเลยหรือไม่

88. การพิจารณาคดี หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ศาลกระทำเกี่ยวกับคดีเพื่อโจทก์พิสูจน์ความผิดของจำเลย หรือจำเลยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง

89. การจำหน่ายคดี ในกรณีที่จำเลยหลายคน บางคนรับสารภาพ เพื่อไม่ให้จำเลยที่สารภาพต้องคอยนาน ศาลอาจสั่งคดี สำหรับจำเลยที่ปฏิเสธเพื่อให้โจทก์นำคดีมาฟ้องใหม่ภายในเวลาที่ศาลกำหนด การนำคดีมาฟ้องนี้จะเพิ่มข้อหาอีกไม่ได้

90. การสืบพยาน คือ การนำพยานหลักฐานมาเสนอต่อศาลให้ศาลและทนายของคู่กรณีซักถามพยานหลักฐานที่นำมาสืบในศาลอาจเป็นบุคคล เอกสาร วัตถุ หรือผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

100. การทำคดีพิพากษาหรือคำสั่ง ในระหว่างไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ถ้ามีคำร้องศาลมีอำนาจสั่งการตามสมควรโดยทำเป็นคำสั่ง เช่น เมื่อโจทก์หรือจำเลยขอแก้คำฟ้องหรือคำให้การ เป็นต้น

101. คดีที่มีข้อพิพาท หมายถึง คดีที่มีการโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของตนตามกฎหมาย มีคู่ความสองฝ่าย ทั้งโจทก์และจำเลย เช่น คดีฟ้องขับไล่ คดีฟ้องละเมิด

102. คดีไม่มีข้อพิพาท หมายถึง คดีที่มีผู้ร้องเพื่อใช้สิทธิทางศาลเป็นคดีที่คู่ความฝ่ายเดียวคือมีแต่ฝ่ายโจทก์แต่ไม่เรียกว่าโจทก์ แต่เรียกว่าผู้ร้องแทน

103. การร้องสอด คือ การที่บุคคลซึ่งเป็นคู่ความในคดีภายหลังเมื่อมีคดีความแล้ว โดยคดีนั้นต้องเป็นคดีพิพาท

104. คำขอ หมายถึง คำร้องขอต่อศาลให้กระทำการอย่างหนึ่ง เช่น ขอลื่อนคดี ขอลายดทรัพย์ ขอให้ออกหมายบังคับ เป็นต้น

105. คำแถลง คือ คำชี้แจง หรือแจ้งให้ทราบเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เช่น โจทก์ขอลื่อนคดี ศาลจะถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือว่าแถลงว่าอย่างไร จำเลยจะว่าอย่างไรต้องทำเป็นคำแถลงต่อศาล

106. คำแถลงการณ์ หมายความว่า การเสนอความเห็นแจ้งศาลทราบความเป็นมาของคดี ข้อเถียงกล่าวทบทวนหรือยืนยันหรืออธิบายข้อความแห่งพยานหลักฐาน รวมตลอดทั้งปัญหา ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายก่อนและหลังสืบพยาน

107. ปัญหาข้อกฎหมาย คือ ปัญหาตามบทบัญญัติของกฎหมาย ว่ากฎหมายบัญญัติไว้อย่างไร ข้อใดไม่ต้องนำสืบ ศาลวินิจฉัยได้เอง

108. การถอนฟ้อง การถอนฟ้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. การถอนฟ้องก่อนจำเลยยื่นคำให้การ กระทำได้เสมอ ศาลอนุญาตได้ทันที
2. การถอนฟ้องหลังจำเลยยื่นคำให้การ ห้ามศาลอนุญาต โดยมีได้ฟังจำเลยหรือผู้ร้องสอดถ้ามี
3. การถอนฟ้องเนื่องจากมีข้อตกลงหรือมีการประนีประนอมยอมความ ให้ศาลอนุญาตตามคำขอนั้น

109. การยื่นคำให้การ เมื่อจำเลยได้รับสำเนาคำฟ้องพร้อมหมายเรียกแล้ว กฎหมายกำหนดให้จำเลยต้องยื่นคำให้การภายใน 15 วัน

110. คดีมีโน้ต มีลักษณะดังนี้

1. คดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสามแสนบาทหรือกำหนดไว้ในราชกฤษฎีกา
2. คดีฟ้องขับไล่บุคคลใดออกจากอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่าหรืออาจให้เช่าได้ขณะยื่นฟ้องไม่เกินเดือนสามหมื่นบาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

111. การแก้คำฟ้อง โจทก์หรือจำเลยจะแก้ไขข้อหา ข้อต่อสู้ ข้ออ้างหรือข้อเถียง ดังกล่าวไว้ในคำฟ้องหรือคำให้การที่เสนอต่อศาลแต่แรกก็ได้

112. การแก้ไขคำให้การ จำเลยจะแก้ไขคำให้การได้ ในกรณีต่อไปนี้

1. ยกข้อต่อสู้ขึ้นใหม่เป็นการแก้ข้อกล่าวหาเดิมหรือที่ยื่นภายหลัง เช่น เดิมยื่นข้อต่อสู้ไว้ 3 ข้อ ต่อมาเพิ่มข้อต่อสู้เพิ่มอีกหนึ่งข้อ

2. เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้ออ้างหรือข้อเถียง เพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาหรือเพื่อหักล้างข้อกล่าวหาของคู่ความ

113. การชี้สองสถาน หมายถึง การที่ศาลจะชี้ว่าคดีมีข้อพิพาทจะต้องสืบพยานต่อไปหรือไม่นั้นคือ จำเลยจะรับหรือปฏิเสธโดยถามคู่ความว่าฝ่ายใดยอมรับหรือโต้แย้งข้ออ้าง ข้อเถียงอย่างไร ศาลจะชี้สองสถานเมื่อได้ยื่นคำฟ้อง คำให้การและคำให้การแก้ฟ้องแย้ง ถ้ามีโดยศาลกำหนดวันชี้สองสถานให้คู่ความล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 30 วัน

114. การขานัดพิจารณา คือ การที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันสืบพยานและไม่ได้ร้องขอเลื่อนคดีหรือแจ้งเหตุข้อขัดข้องที่ไม่มาศาลก่อนลงมือสืบพยาน ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นขาดการพิจารณาให้ศาลออกคำสั่ง ใครเป็นผู้ขาดการพิจารณา

115. การประนีประนอมยอมความ เมื่อคู่กรณีพิพาท อาจตกลงกันเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เพื่อระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งที่มีอยู่หรือที่จะเกิดขึ้นให้เสร็จไป โดยทั้งสองฝ่ายยอมผ่อนผันให้แก่กัน

116. การฟ้องซ้ำ หมายถึง การนำคดีที่ศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดแล้วนำมาฟ้องร้องต่อศาลอีก กฎหมายไม่ให้คู่ความฟ้องซ้ำ

117. การฟ้องซ้อน หมายถึง การที่โจทก์ยื่นคำร้องฟ้องต่อศาลแล้ว โจทก์ยื่นคำฟ้องใหม่อีกโดยคู่ความเดิมและประเด็นข้อพิพาทเดิม หรือทรัพย์สินรายเดิม

118. วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา หมายถึง วิธีคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความในระหว่างพิจาราคดีของศาล ทั้งนี้เพราะกระบวนการพิจาราคดีของศาลใช้เวลานานกว่าจะตัดสินพิพากษาคดี

119. การบังคับคดี เมื่อมีการพิพากษาของศาลหรือคำสั่งศาลแล้ว ต้องมีการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ๆ

120. กฎหมาย คือ บรรดากฎเกณฑ์กลางของสังคมหรือรัฐ อันมีลักษณะเป็นการสั่งการหรือการบังคับให้บุคคลกระทำหรืองดเว้นการกระทำกิจการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ระหว่างกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษหรือชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

121. สภาพบังคับทางอาญา หมายถึง สภาพบังคับให้เป็นไปตามที่กฎหมายอาญากำหนดหากผู้ใดฝ่าฝืน หรือกระทำความผิดกฎหมายในคดีอาญาจะต้องถูกลงโทษ โดยโทษทางอาญามี 5 สถานคือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน เช่น นายกนกกระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย ศาลจะพิพากษาจำคุก หรือประหารชีวิตนายกนก เป็นต้น

122. สภาพบังคับทางแพ่ง หมายถึง สภาพบังคับให้เป็นไปตามที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดหากบุคคลใดผิดสัญญา หรือกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้ผู้นั้นจะต้องชำระหนี้ หรือชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เช่น นายกนกยืมเงินขจรแล้วไม่ชำระหนี้คืน ศาลจะพิพากษาให้นายกนกชำระหนี้แก่นายขจร หากไม่ชำระนายขจรสามารถบังคับคดีจากทรัพย์สินของนายกนกได้ เป็นต้น

123. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงวิธีปฏิบัติในการดำเนินคดีอาญา ตั้งแต่การเริ่มต้นคดีอาญา หรือการร้องทุกข์ กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนอำนาจการรับเรื่องและดำเนินการของพนักงานตำรวจ เช่น การออกหมายเรียก การขอพดฟ้อง ผ่ากัขัง ตลอดจนการออกหมายต่าง ๆ ของศาล

เช่น หมายจับ หมายค้น หรือหมายขัง ฯลฯ การกำหนดวิธีการและการปฏิบัติขั้นสอบสวน เช่น การสืบสวน สอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด ฯลฯ การฟ้องคดีของผู้เสียหาย หรือพนักงานอัยการ ตลอดจนวิธีการสืบสวน พยาน พิจารณาคดีในชั้นศาล และวิธีบังคับตามคำพิพากษา เป็นต้น

มาตรา 1 (1) โดยทุจริต หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

มาตรา 1 (3) สาธารณสถาน หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ที่ประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

มาตรา 1 (4) เคหสถาน หมายความว่า ที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย เรือน โรงเรือหรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัยและให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

มาตรา 1 (5) หมายความว่าถึง สิ่งซึ่งไม่โดยสภาพแต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

124. คำว่า บุคคล (Persons) ในทางกฎหมาย หมายถึง สิ่งซึ่งสามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย ได้แก่ มนุษย์หรือบุคคลธรรมดา รวมทั้งนิติบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตแต่กฎหมายบัญญัติรับรองให้เป็นบุคคล มีสิทธิและหน้าที่ได้ดังเช่นบุคคลธรรมดา

124. บุคคลธรรมดา (Natural Persons) คือ มนุษย์หรือคน ซึ่งตามมาตรา 15 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

125. สภาพบุคคล (personality) ของบุคคลธรรมดา คือ ภาวะหรือความสามารถ (capacity) ในการเป็นผู้ทรงสิทธิและมีหน้าที่ในทางกฎหมายได้กำหนดให้มนุษย์หรือคนเริ่มมีสภาพเป็นบุคคล

126. ความสามารถ (Capacity) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ แม้บุคคลจะมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายได้สมบูรณ์หรือไม่

127. คนวิกลจริต (Unsound mind person) โดยทั่วไปหมายถึง คนบ้า แต่ในทางกฎหมายนอกจากหมายถึงคนบ้าตามความหมายโดยทั่วไปแล้วยังหมายถึงบุคคลที่ผิดปกติ เช่น เกิดจากโรคสมองเสื่อม ทำให้ขาดความรำลึก ขาดความรู้สึก ขาดความรับผิดชอบ ไม่รู้จักสถานที่และเวลา พุดจาไม่รู้เรื่อง ไม่สามารถประกอบกิจการของตนหรือประกอบกิจการส่วนตัวของตนได้

128. คนเสมือนไร้ความสามารถ คือ บุคคลที่กฎหมายจำกัดความสามารถในการใช้สิทธิทำนิติกรรมบางประการตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อนถ้าฝ่าฝืนนิติกรรมนั้นเป็นโมฆียะ

129. นิติบุคคล คือ สิ่งที่กฎหมายสมมติขึ้นให้มีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย นิติบุคคลเป็นบุคคลสมมุติที่เกิดขึ้นได้ด้วยอำนาจของกฎหมายไม่ว่าโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายพิเศษที่บัญญัติจัดตั้งนิติบุคคลโดยเฉพาะ

130. คนเสมือนไร้ความสามารถ คือ บุคคลที่กฎหมายจำกัดความสามารถในการใช้สิทธิทำนิติกรรมบางประการตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อนถ้าฝ่าฝืนนิติกรรมเป็นโมฆียะ

131. ห้างหุ้นส่วน คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงทำสัญญากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้จากกิจการนั้น (มาตรา 1012) ทั้งนี้ห้างหุ้นส่วนมี 2 ประเภท คือ

1.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ เป็นห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ ถ้าไม่จดทะเบียนก็ไม่เป็นนิติบุคคลแต่ถ้าจดทะเบียนก็เป็นนิติบุคคลเรียกว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

1.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนอยู่ 2 จำพวกคือ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินของห้าง กับหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นเท่านั้น ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพราะกฎหมายบังคับว่าต้องจดทะเบียน (มาตรา 1078)

132. บริษัทจำกัด คือ กิจการที่ตั้งขึ้นโดยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

133. ส่วนควบ คือ ส่วนของทรัพย์สินซึ่งว่าโดยสภาพแห่งทรัพย์สินหรือโดยจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นย่อมเป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของทรัพย์สินนั้นและไม่อาจแยกจากกันได้ นอกจากจะทำลายหรือบุบสลายหรือทำให้ทรัพย์สินเปลี่ยนแปลงรูปทรง

134. ทรัพย์สินสิทธิ (Real Rights) คือ สิทธิของบุคคลที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินที่สามารถใช้บังคับบุคคลทั่วไปโดยไม่จำกัด เช่น นาย ก มีกรรมสิทธิ์เหนือที่ดินของตนใช้บังคับบุคคลทั่ว ๆ ไปโดยไม่จำกัด กล่าวคือทุกคนไม่ว่าเป็นใครต้องเคารพในความเป็นเจ้าของของนาย ก บุคคลอื่นก็จะเข้าไปรบกวนขัดขวางสิทธิ นาย ก มีได้
ทรัพย์สินสิทธิมี ดังนี้

1.1 กรรมสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแห่งความเป็นเจ้าของที่บุคคลจะใช้สอย จำหน่ายทรัพย์สินนั้นอย่างไรก็ได้ ถ้าทรัพย์สินนั้นมีดอกผลจะตกแก่บุคคลเป็นเจ้าของ

1.2 ภาวะจำยอม สิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์อันเป็นเหตุให้เจ้าของต้องยอมรับกรรมบางอย่างซึ่งกระทบกระเทือนการใช้ทรัพย์สินของตนเอง

135. สิทธิเหนือพื้นดิน หมายถึง สิทธิที่บุคคลใดมีอยู่เหนือพื้นดินนั้นมีสิทธิเป็นเจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูกนั้น โดยจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้

136. สิทธิเก็บกิน หมายถึง สิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นมีสิทธิครอบครอง มีสิทธิใช้สอย ดูแลและถือเอาประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอสังหาริมทรัพย์นั้นรวมทั้งมีสิทธิการจัดการทรัพย์สินนั้น

137. โฆษะกรรม หมายถึง นิติกรรมที่ตกเป็นอันเสียเปล่ามาตั้งแต่ต้น ใช้บังคับไม่ได้ตามกฎหมายเสมือนหนึ่งว่าไม่มีการทำนิติกรรมนั้นขึ้นเลย จึงไม่มีผลผูกพันใด ๆ ทางกฎหมายจะฟ้องร้องบังคับกันไม่ได้และไม่อาจให้สัตยาบันกันได้

138. โฆษัยกรรม หมายถึง นิติกรรมที่ยังมีผลบังคับใช้กันได้ตามกฎหมาย สามารถบอกล้างให้เป็นโฆษะแต่เริ่มแรกได้หรือให้สัตยาบันทำให้นิติกรรมนั้นสมบูรณ์แต่เริ่มแรกก็ได้เช่นกัน

139. สัญญา คือ นิติกรรมหลายฝ่ายที่เกิดจากคำเสนอและคำสนองที่ถูกต้องตรงกัน จึงกล่าวได้ว่าสัญญาเป็นนิติกรรมที่เกิดขึ้นจากการตกลงกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปทำให้เกิดมีความเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งจะก่อให้เกิดบุคคลสิทธิ หรือ สิทธิและหน้าที่ตามสัญญาขึ้น

140. สัญญาต่างตอบแทน ได้แก่ สัญญาที่ทำให้คู่สัญญาต่างเป็นเจ้าของหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ คู่สัญญาต่างมีหนี้หรือหน้าที่จะต้องชำระให้แก่กันเป็นการตอบแทน เช่น สัญญาซื้อขาย ผู้ขายเป็นลูกหนี้มีหน้าที่ที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายให้แก่ผู้ซื้อ

141. สัญญาไม่ต่างตอบแทน ได้แก่ สัญญาที่ไม่ทำให้คู่สัญญาเป็นเจ้าของหนี้ลูกหนี้ซึ่งกันและกัน เป็นสัญญาที่ก่อนนี้ฝ่ายเดียว กล่าวคือ คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของหนี้และคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเพียงลูกหนี้เท่านั้น

142. การขายฝาก คือ กฎหมายได้กำหนดความหมายไว้ในมาตรา 491 ดังนี้สัญญาซื้อขายซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้ซื้อโดยมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้

143. สัญญาขายทอดตลาด หมายถึง สัญญาซื้อขายอย่างหนึ่งที่ผู้ขายนำทรัพย์สินออกเสนอขายโดยให้ผู้ซื้อสุ่มราคา การขายทอดตลาดเป็นการขายโดยเปิดเผย

144. การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เมื่อบุคคลได้กระทำความผิดแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลนั้นมีหนี้ในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

145. จัดการงานนอกสั่ง เป็นนิติเหตุประเภทหนึ่งซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 395 ดังนี้ บุคคลใดเข้าทำกิจการแทนผู้อื่นโดยมิได้ว่าขานวานใช้ให้ทำก็ดี หรือโดยมิได้สิทธิที่จะทำกิจการนั้นแทนผู้อื่นด้วยประการใดก็ดี

146. ลากมิดควรได้ เหตุการณ์ทางกฎหมายอีกประการหนึ่งซึ่งกฎหมายกำหนดให้เกิดสิทธิที่บุคคลหนึ่งจะมีอำนาจเหนือบุคคลหนึ่งหรือบุคคลสิทธิได้

147. COURT OF JUSTICE ศาลยุติธรรม

สถาบันหลักสถาบันหนึ่งของสังคมในระบบประชาธิปไตยมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวกับคดีแพ่งและคดีอาญาทั้งปวง ส่วนคดีปกครองและคดีเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญจะไม่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

148. CRIME VICTIM /VICTIM OF CRIME เหยื่ออาชญากรรม

บุคคลที่ได้รับความเสียหาย จากการกระทำความผิดอาญา ในทางนิติศาสตร์และอาญาวิทยา บุคคลที่เป็นเหยื่อของอาชญากรรม คือ บุคคลที่กระทำโดยตรง ส่วนสังคมมิใช่เหยื่ออาชญากรรม แต่สังคมได้ผลกระทบโดยอ้อมจากอาชญากรรม การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมีเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ประสิทธิภาพของระบบยุติธรรมทางอาญาอันประกอบด้วย ตำรวจ ศาล และราชทัณฑ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อและอาชญากรรม ตลอดจนโอกาสของการก่ออาชญากรรม เป็นต้น

149. CRIMINAL DIVISION OF THE SUPPREME COURT FOR THE PERSON HOLDING POLITICAL POSITIONS, THE

แผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา

แผนกงานคดีแผนกหนึ่งของศาลฎีกา จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ค.ศ. 1997) มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาว่าร้ายว่ผิดปกติ อันเกิดจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริต รวมถึงบุคคลอื่นที่เป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในความผิดดังกล่าว

150. CURFEW เคอร์ฟิว/ การห้ามออกจากเคหสถานในเวลาที่กำหนด

คำสั่งของรัฐบาลให้ประชาชนกลับเคหสถานก่อนเวลาที่ได้กำหนดหรือห้ามออกจากเคหสถานในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งมักเป็นเวลากลางคืนและมักใช้ภายหลังมีประกาศภาวะฉุกเฉิน

151. DECENTRALISATION การกระจายอำนาจ

การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในภารกิจของรัฐบาลกลางหรือการปกครองส่วนกลางไปสู่หน่วยงานการปกครองระดับกลาง และระดับท้องถิ่น เช่น ระดับภูมิภาค หรือระดับจังหวัด รวมถึงการถ่ายโอนอำนาจจากรัฐบาลไปยังภาคเอกชน เป็นต้น

152. DECLARATION ON THE RIGHTS OF MAN AND OF THE CITIZEN 1789 คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง

เอกสารสำคัญทางกฎหมายที่สร้างขึ้นโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสในช่วงการปฏิวัติฝรั่งเศส คำประกาศฯ กำหนดให้สิทธิของบุคคลทุกท่านและสิทธิของพลเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ไม่อาจละเมิดได้โดยองค์กรใด ๆ

153. DECREE / ROYAL DECREE กฎฎีกา/ ประกาศ/ พระราชกฤษฎีกา

ในความหมายทั่วไป หมายถึง กฎหมาย คำสั่ง หรือกฎหมายที่ออกโดยอำนาจของประมุขของประเทศ เช่น พระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดี ซึ่งการออกกฎหมายนี้จะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

154. DEPRIVATION OF RIGHTS การถูกพรากสิทธิ/ การถูกลิดรอนสิทธิ

สภาพที่ไม่สามารถมีสิทธิหรือถูกกีดกันไม่ให้เข้าถึงสิทธิ หรือไม่สามรถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ การขาดปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของบุคคลทั้งในทางวัตถุ ทางจิตใจ หรือสถานภาพทางกฎหมาย เช่น เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน การเลี้ยงดูจากพ่อแม่ หรือการมิได้รับการยอมรับสิทธิในฐานะพลเมืองของรัฐ การไม่มีทำกิน เป็นต้น

155. DETENTION 1. การควบคุมตัว 2. การกักขัง

1. การควบคุมตัว มาตรการทางกฎหมายที่การจำกัดเสรีภาพของบุคคลไว้ชั่วคราวที่กระทำอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครอง โดยกฎหมายให้อำนาจฝ่ายบริหารควบคุมตัวบุคคล

2. การกักขัง

156. DISSOLUTION POWER อำนาจในการยุบสภา

อำนาจตามกฎหมายที่ให้บุคคลหรือองค์กรใดมีอำนาจยุบสภานิติบัญญัติที่มีผลให้สถานะของสมาชิกสภานิติบัญญัติสิ้นสุดลงทั้งสภา เพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไป รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้อำนาจยุบสภาเป็นของพระมหากษัตริย์ โดยการเสนอของฝ่ายบริหาร การยุบสภาจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

